

Docenthandleiding – De Beeldenstorm van Weert (geloof, macht en keuzes)

Informatie

TV: Tijd van ontdekkers en hervormers (1500–1600)

KA: De protestantse Reformatie die de splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had

Het conflict in de Nederlanden dat leidde tot de stichting van een Nederlandse staat.

De bijzondere plaats in politiek en geloof van de Nederlanden.

Duur: ca 1 lesuur

Leerdoelen

Na afloop van de les kunnen leerlingen:

1. Beschrijven wat er tijdens de Beeldenstorm in Weert gebeurde (feitelijke reconstructie).
2. Verklaaren waarom verschillende personen tegenovergestelde standpunten innamen.
3. Herkennen dat religie, politiek en persoonlijke overtuiging samen bepaalden hoe mensen handelden.
4. Reflecteren op de gevolgen van overtuigingen en machtskeuzes in een historische context.

Achtergrondinformatie

De Beeldenstorm begon in 1566 als uiting van religieuze onvrede: protestanten wilden de kerk zuiveren van rijkdom en verering van heiligenbeelden.

De casus van Weert is bijzonder omdat Anna van Egmond, een vrouw, een politieke en religieuze hoofdrol speelde. Zij steunde hervormers en gaf predikanten de ruimte om te preken. Haar zoon, Filips van Montmorency (graaf van Horn), probeerde het katholieke geloof te beschermen, maar raakte verstrikt tussen trouw aan de koning en begrip voor hervormingsgezinden. Zijn terechtstelling in 1568 maakte hem een martelaar voor de adel. Anna vluchtte naar Keulen en financierde later de strijd van Willem van Oranje.

De gebeurtenissen in Weert tonen op kleine schaal de spanningen die zouden leiden tot de Tachtigjarige Oorlog.

Werkwijze

1. Print alle kaartjes uit, knip ze los en maak pakketjes.
2. Leerlingen werken in groepjes van 5–7 leerlingen.
3. Lees samen de tekst over de Beeldenstorm van Weert (samenvatting op blad leerlingen) via beeldscherm (klassikaal).
4. Deel alle kaartjes uit. Elk groepje ontvangt alle kaartjes.
5. Vul de **combinatiekaart** in (op blad leerlinginstructie) of laat de juist combinaties op een tafel bij elkaar leggen. Koppel bij elke gebeurtenis:
  - **Wat** er gebeurde (feit)
  - **Wie** iets deed (actie)
  - **Wat** die persoon vond of geloofde (standpunt)
  - **Hoe** anderen daarop reageerden (reactie)
6. Bespreek na afloop met de klas wat opviel: welke overtuigingen botsten, en waarom liep het zo uit de hand?

Verwachte invulling combinatiekaart

Nr.	Gebeurtenis	Wie voert actie uit	Standpunt / overtuiging	Reactie van anderen
1	De Beeldenstorm bereikt Weert	Anna van Egmond	Geloof moet zuiver zijn; beelden leiden af van God.	Katholieken vrezen vernieling; sommige burgers sluiten kerken.
2	Pastoor Thomas bekeert zich	Thomas van Sprankhuysen	Woord en preek belangrijker dan mis en rituelen.	Katholieken woedend; Anna beschermt hem; protestanten juichen.
3	Vernieling van beelden in Sint-Martinuskerk	Protestantse prediker en aanhangers	Vernieling als zuivering; breken met afgoderij.	Katholieken wanhopig; spanningen in stad lopen op.
4	Poging tot herstel door graaf van Horn	Filips van Montmorency	Geloofsvernieuwing mag niet leiden tot chaos; zoekt evenwicht.	Alva wantrouwt hem; protestanten voelen zich verraden.
5	Koning Filips II reageert op de Beeldenstorm.	Filips II	Één geloof, één koning; opstand is zonde tegen God. Kettters vervolgd.	Edelen voelen zich bedreigd; protestanten zijn bang voor vervolging.
6	Onthoofding van graaf van Horn	Filips II en Alva	Orde en gezag moeten worden hersteld; opstand is verraad.	Verontwaardiging bij bevolking; angst en verzet nemen toe.
7	Vlucht van Anna van Egmond	Anna van Egmond	Blijft haar overtuiging trouw; steunt Oranje.	Katholieken noemen haar verrader; protestanten zien haar als symbool van moed.

Mogelijke reacties in de klas

- Leerlingen herkennen dat de Beeldenstorm niet alleen religieus, maar ook sociaal en politiek was.
- Sommigen zullen Anna als dapper zien, anderen als onverstandig. Gebruik dat verschil voor gesprek over perspectief.
- Laat leerlingen zien hoe oorzaak en gevolg elkaar opvolgen in de gebeurtenissen (beeldvernieling → politieke reactie → geweld → vlucht).

Differentiatie

- Sterke leerlingen: laten een extra kolom toevoegen waarin ze aangeven of een gebeurtenis vooral *religieus*, *politiek* of *persoonlijk* gemotiveerd was.
- Zwakkere leerlingen: werken met verkorte kaart (drie belangrijkste gebeurtenissen) en bespreken de standpunten mondeling.

Valkuilen voor docenten

- Let erop dat de discussie over geloof niet normatief wordt; focus op begrip van historische context.
- Geef voldoende tijd voor de combinatietask; leerlingen hebben tijd nodig om verbanden te leggen.
- Vermijd het beeld dat alle protestanten beelden vernielden: benadruk de diversiteit binnen de beweging.
- Sluit af met een korte gezamenlijke tijdlijn, zodat het verloop helder blijft.